

40 ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ DELS DRETS HUMANS

Quan qui truca és la policia

Un deu de desembre de fa 40 anys fou proclamada la Declaració dels Drets Humans. Malgrat això, la majoria dels pactes firmats en aquest terreny són paper mullat. Molts dels països signataris de la Convenció contra la tortura continuen sense respectar els drets fonamentals de les persones.

Vicent Partal

Fa uns quants anys s'explicava el que era la democràcia amb una frase ocurrent: «que sone el timbre a les cinc de la matinada i siga el reparador de la llet». Es parlava de dormir sense por. Sense escoltar, com cantava Raimon, el soroll de l'ascensor amb recança. Sense haver-se de preguntar, amb Maria del Mar Bonet, «¿què volen aquesta gent?». A tot el món, però, encara hi ha milions de persones (sota règims de tots els colors) que temen el soroll dels ascensors i es pregunten per què no els deixen en pau amb les seues idees i la seua voluntat. Fa 40 anys es va proclamar una ambiciosa

Declaració dels Drets Humans que aquest 10 de desembre celebra tot el món.

Malgrat la celebració, però, hi ha pocs països que escapen a la violació dels drets humans. A la presó de màxima seguretat de Lexington, Kentucky (EUA) tres dones s'alçaran dissabte i continuaran veient les quatre parets que cada dia veuen com a únic paisatge. Són preses considerades polítiques pels organismes internacionals que vetllen per l'aplicació dels drets humans. A l'altra punta del món, a Xina, els empresonats militants del Moviment de la Democràcia no sabran, potser, ni què es commemora. El coordinador de la Comissió pels Drets Humans a El

Salvador ho hauria sabut. Però l'han matat abans que la declaració compleca 40 anys. No podrà celebrar-la.

A Angola moltes persones són perseguides, acusades de formar part de l'Unita, una organització armada que encara respecta menys el dret a la vida i a les opinions del que ho fa el govern. A Libèria s'acusa de pirateria a aquells que s'oposen al govern. Al Nepal els religiosos cristians són empresonats perquè la llei impedeix dissentir de la creença en un déu concret. A Itàlia més de mil objectors de consciència passen els dies a la presó per no anar a la mili. A Vietnam hi ha camps de reeducació. I a la República Federal d'Alemanya, Georg Kreuzer va ser colpejat per

Amnistia Internacional, una organització que lidera la lluita solidària pels drets humans a tot el món.

la policia fins a trencar-li un braç. La causa: haver defensat els presos polítics internats en presons d'extermini.

Els pactes firmats en aquest terreny són paper mullat. La Convenció contra la Tortura compta entre els seus signataris amb països on es tortura: Afganistan, Colòmbia, Egipte, Espanya, Mèxic, Polònia, Sudan, Togo... Molt sovint la denúncia és impossible de confirmar. Tots els països amaguen les lleis d'excepció sota noms rimbombants: Antiterrorista, de Seguretat Pública, d'Higiene...

Malgrat tot això, és cert que la situació ha millorat els últims anys, per referència als inicis dels anys vuitanta. Al bloc de l'est s'ha produït la liberalització impulsada per la *perestroika* i a occident han caigut diverses dictadures (Filipines, Haití, la Nicaragua de Somoza...). La presa de consciència respecte als drets humans ha augmentat també sensiblement, sobretot de la mà d'organitzacions privades com Amnistia Internacional, que han batallat molt valentament per alguns drets i contra governs de tota classe. La tor-

vida diària. Curiosament, la mateixa Amnistia Internacional va demostrar, en el concert del 10 de setembre passat a Barcelona, no haver entès bé aquests drets. Alguns dels músics que hi participaren —Peter Gabriel— van realitzar extravagants declaracions antinacionalistes. Altres —Bruce Springsteen— van canviar sobtadament de llengua, a indicació, sembla, dels organitzadors.

Moltes de les violacions registrades dels drets humans provenen de la política. Però no només als drets polítics fan referència les declaracions de drets humans i, concretament, la proclamada el 1948. Hi ha altres tipus de drets, sovint menys espectaculars però igualment profunds.

Entre altres, hi ha els drets econòmics. La declaració recull el dret al treball —oblidat massa sovint en les econòmicament avançades societats europees. I el dret a la gestió dels recursos públics —poc reconeguda en els països de l'est. I també el dret a menjar i tenir casa —tan precari a l'Àfrica subsahariana i a Àsia.

També hi ha el dret a l'educació. I el dret a rebre una educació que concorde amb les idees i la visió del món que tenen els pares. I el dret al descans.

Aconseguir el compliment d'aquests drets no és, doncs, una tasca senzilla. Inclús oblidant tots els drets que no tenen a veure concretament amb la política, les xifres són impressionants: en més de la meitat dels estats del món s'empresona persones en funció de la seues idees. En la majoria d'aquests estats, els judicis poden arribar a ser una farsa (no està de sobra recordar que

l'estat espanyol és acusat formalment, aquests dies, d'haver comès greus irregularitats en un judici contra independentistes catalans. L'acusació prové de les institucions comunitàries europees).

No acaben ací les dades. Almenys en un terç dels estats del món es tortura i sotmet a vexacions homes, dones i inclús nens. Hi ha molts països on el govern no dubta a segrestar il·legalment alguns dels seus ciutadans per tal d'aconseguir informació, afeblir moviments polítics o realitzar xantatges. Òbviament en aquests estats no és difícil resultar mort com a conseqüència d'enfrontaments significats amb el poder.

Finalment, en més de 120 estats del món la pena de mort és admesa sota distintes fórmules jurídiques. Més de trenta estats executen regularment aquests homicidis premeditats.

En aquest camp, la lluita s'ha fet particularment intensa. Les últimes xifres fiables de què es disposa, diuen que es van executar 769 presos arreu del món durant 1987, i que en 62 països es van imposar un total de 1.185 condemes a mort. Les xifres, però, podrien ser perfectament més elevades. Fruit de la pressió internacional ha estat el fet que en prop de 40 països s'ha eliminat durant els últims anys la pena de mort i que aquesta no s'aplique des de fa més de 10 anys en 16 països on encara és vigent. El pròxim any, 1989, està prevista la realització d'una intensa campanya internacional per l'abolició total de la pena de mort.

A 40 anys, doncs, de la històrica Declaració dels Drets Humans la situació no és fàcil, però permet mantenir les esperances. A poc a poc la consciència que cal combatre els abusos del poder ha anat estenent-se. Algunes formes abusives de vexació (l'esclavitud n'és el millor exemple) pràcticament han desaparegut del planeta. Altres fenòmens no lligats directament als estats, però sí als ciutadans —el racisme, l'explotació sexista, el maltractament de xiquets...— es mantenen encara, però compten amb resistències notables de grups de ciutadans organitzats i, una mica pertot, creix la consciència que tots som responsables —per acció o omissió— dels abusos que pateixen homes i dones de tot el planeta.

Fa quaranta anys els signants de la declaració ja manifestaren que no seria gens fàcil abolir els problemes derivats de la mala aplicació — o la nul·la aplicació— dels drets humans. Avui sabem que, efectivament, és molt difícil. Però sembla que ens fa més il·lusió que mai aconseguir-ho. □

Si mes no, en un terç dels estats del món la tortura és vigent.

tura, la detenció arbitrària, la censura, les desaparicions físiques i els assassinats són, avui dia, més difícils d'amagar gràcies a aquestes organitzacions. I més injustificables. D'altres drets, queden una mica més en l'ombra.

Tot i que hi ha una altra declaració dedicada exclusivament als drets dels pobles, la declaració original pels drets dels homes també recull el dret a la no-discriminació en funció de la llengua o la nacionalitat. Un dret que molts sikhs, estonians, miskitos, irlandesos del nord, palestins, negres de sud-àfrica, armenis i kurds, tàmils, catalans o saharauis no veuen reflectit en la seua